

О С О Б Е Н О М Н Е Н И Е

на съдията проф. Емилия Друмева по Решение № 1 от 23.03.2004 г., к.д. № 1/2004 на Конституционния съд на Република България

Водещ принцип при конституционното тълкуване е, че тълкуването на конкретна разпоредба задължително трябва да обхване всяка друга конституционна разпоредба, имаща отношение към въпроса. Една конституционна разпоредба не може да се тълкува изолирано, защото самата Конституция представлява единство от правни конструкции и принципи. През призмата на това единство конституционното тълкуване цели да не допуска или да изглади неясноти и несъответствия, които могат да възникнат в прилагането на отделните конституционни норми.

1. Считаю, че това тълкуване е *непълно*, защото не разглежда и не се произнася по основни правни конструкции в Конституцията, които са релевантни по поставения пред Конституционния съд въпрос. На първо място, в мотивите на решението не се търси отговор на въпроса защо конституционният законодател е предвидил точно 7 години срок на длъжност /т.нар. мандат/ за главния прокурор и за председателите на ВКС и на ВАС ? Защо не 4 или 5 години ? Ако въпросът беше третиран в решението, щеше да стане ясно, че т.нар. мандати на висшите органи на власт в държавата са вместили в една обща конституционна схема : Народното събрание – 4 г., Президентът на Републиката – 5 г., изборните членове на ВСС – 5 г., главният прокурор и председателите на ВКС и ВАС – 7 г., Конституционният съд – 9 г. В рамките на тази конституционна схема се разполагат, вече на законово равнище, и мандати от други конституционнопредвидени институции с решаващи функции в държавното управление : управител и подуправители на БНБ – 6 г., председател и членове на Сметната палата – 9 г. и др. Тази схема е рационална. Тя е създадена и вградена в снагата на Конституцията с точно предназначение - да не допусне заемането и овакантяването на висшите политически решаващи длъжности в държавата в един и същ конкретен момент, когато доминира и управлява една политическа сила.

С конституционната схема на сроковете се цели да се намали/изключи възможността за спекулативно използване на политическата конюнктура , за да не се обезмислят заложените механизми на демокрацията. В това се състои *ratio*-то на тази схема. Тя е азбучно изискване при създаването и прилагането на конституцията. За чест на създателите на Конституцията ни от 1991 г. това изискване е било спазено и схемата на сроковете е заложена съзнателно, както е видно от дискусиите в комисия и в пленарна зала /Стенографски протоколи на VII –то ВНС, 175-о пленарно заседание, III-о четене, 5. 07. 1991 г. ; Стенографски протоколи на Постоянната Комисия по изработването на Конституцията, 24.06.1991 г. и 28.06.1991 г./.

Вярно е, че тази ясна схема е разчетена за идеално прилагане – държавните органи да приключват пълен мандат, след това по установения ред да

започва нов пълнен мандат и т.н. Това е правилото. А предсрочното приключване на предвидените мандати представлява изключението, което без съмнение нарушава стройната композиция на сроковете. Изключението – хипотезите на предсрочно прекратяване на мандатите, в повечето случаи има изрична правна уредба, а когато няма – се предприема тълкуване, което по дефиниция следва да има предвид предназначението на мандатите и тяхното съвместяване във времето. Целта е периодичното обновяване на “върховете” в решаващите държавни сфери, за да може демократичната държава да се възпроизвежда.

Тази основна за конкретното конституционно дело линия на разсъждения въобще не е докосната в мотивите на решението.

2. Не са докоснати и конкретни разпоредби на Конституцията, които имат пряко отношение към формирането на въпросния 7-годишния мандат – напр. § 2 от ПРЗ на Конституцията. Тази разпоредба предвижда, че до избирането на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд техните правомощия по чл. 130, ал.3 и чл. 147, ал. 1 от Конституцията се упражняват от Върховния съд на Република България.

Това конституционно положение има развитие в Закона за Висшия съдебен съвет, чийто § 1 гласи “До създаването на Върховния касационен съд и Върховния административен съд член на Висшия съдебен съвет по право е председателят на Върховния съд.” Този закон е приет през август 1991 г. от същото Велико народно събрание, което е приело тази конституция и свидетелства, че един и същ законодателен орган има “единна, непротиворечива воля при последователна, взаимно допълваща се правна уредба” /Решение на КС № 16/1999/.

По този въпрос Конституционният съд се е произнесъл още 1993 г. с тълкувателно решение /Решение на КС № 13/1993/, че “...до приемането на новите устройствени и процесуални закони всички функции на съдебната власт, така както са предвидени в Конституцията, се осъществяват чрез заварената организация на съдебната власт и съобразно новите конституционни изисквания за нейната дейност”.

Тази сложна конституционноправна фигура, включваща длъжността на председателя на Върховния съд при действието на Конституцията от 1991 г. несъмнено има отношение към спорния въпрос за мандатите по чл. 129, ал. 2 от Конституцията. Но и тя не е разгледана в мотивите на решението, където преобладават коментари на доводите, посочени в искането за тълкуване, и констатации, че по въпроси, пряко свързани със съществуването на тълкувания въпрос, Конституцията не казва нищо.

По тези съображения считам, че извършеното тълкуване е *непълно* и не съответства в достатъчна степен на смисъла и предназначението на тълкувателното правомощие на Конституционния съд, да извежда ясно и пълно нормативното съдържание от конституционните разпоредби, поради което подписах решението с особено мнение.

23. 03. 2004 г.

Проф. Емилия Друмева